

Läroarbetsutbildning - En utbildning som går med stormsteg fram och tillbaka

Läroarbetsutbildningen brukar förändras radikalt ungefär vart tionde år. Det är nu dags igen. Hösten 2011 startar en ny läroarbetsutbildning om riksdagen i april fattar beslut i enlighet med regeringens proposition "Bäst i klassen - en ny läroarbetsutbildning" (Proposition 2009/10:89). Anmärkningsvärt är att utbildningen av lärare som ska undervisa i grundskolans tidigare årskurser kommer att innehålla mindre utbildning i matematik och naturvetenskap än på 20 år.

Propositionen föreslår att den nuvarande lärarexamen, med olika inriktningar, ska ersättas med fyra nya yrkesexamen: förskollärarexamen, grundläroarbetsexamen, ämnesläroarbetsexamen och yrkesläroarbetsexamen.

Läroarbetsutbildning är en kompromiss mellan bl.a. ämnesdjup och anställningsbarhet. Skolor vill ofta ha lärare med så bred ämneskompetens som möjligt, vilket kan ställas mot behov av tillräckligt ämnes- och ämnesdidaktiskt djup i de ämnen som de blivande lärarna ska undervisa i. För grundläroarbetsutbildning som ska undervisa i grundskolans tidiga årskurser prioriterar propositionen ämnesbredd, och för ämnesläroarbetsutbildning ett större ämnesdjup. Utbildningens omfattning och poängfördelning för grund- och ämnesläroarbetsutbildning är:

	Grundläroarbetsutbildning		Ämnesläroarbetsutbildning	
	Årskurs F-3	Årskurs 4-6	Grundsk. 7-9	Gymn.
Utbildningsvetenskaplig kärna	60	60	60	60
Verksamhetsförlagd utbildning VFU	30	30	30	30
Ämneskurser	120	120	150	180
Självständigt arbete	30	30	30	30
Hela utbildningen	240	240	270	300

De självständiga arbetena ska som huvudregel ingå i ämnesstudierna, men ska utgå från utbildningsvetenskapliga perspektiv och knyta an till den kommande professionen som lärare, vilket rimligen betyder att de blir ämnesdidaktikens ansvar. Utrymmet för rena ämnesstudier blir i så fall 120 - 180 hp för de olika utbildningarna.

Den förhållandevis stora valfriheten i dagens läroarbetsutbildning för ämnesläroarbetsutbildning kommer att ersättas med mer fasta ämneskombinationer. För lärare i grundskolan är huvudförslaget att utbildningen ska innehålla tre ämnen om totalt 150 hp, för gymnasiet finns ett utrymme på 180 hp för två ämnen. En principiell fråga är vilka ämneskombinationer som ger en bra anställningsbarhet i dagens skola, som kontinuerligt förändras med avseende på förekommande skolämnen och kombinationer av ämnen.

I dagens läroarbetsutbildning får studenter som ska undervisa i årskurs 1-6, minst 70 hp rena ämnesstudier i det ämnesområde som han/hon har valt, t.ex. matematik eller naturvetenskapliga ämnen. För grundläroarbetsutbildning prioriterar propositionen total ämnesbredd. Poängfördelningen mellan olika ämnen/ämnesområden i den kommande grundläroarbetsutbildningen förväntas bli:

	F-3	4-6
Utbildningsvetenskaplig kärna	60	60
Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)	30	30
Självständigt arbete	30	30
Matematik	30	30
Svenska	30	30
Engelska	30	30
NO inkl. teknik	15	30/0*
SO	15	30/0*
Praktisk-estetiska ämnen	-	30/0*

* = Valbart alternativ

Blivande grundläroarbetsutbildning med inriktning mot förskoleklass - årskurs 3 får alltså i nästa läroarbetsutbildning 30 hp matematik och 15 hp naturorienterande ämnen (NO) inklusive teknik. Det betyder att studenter, med en bakgrund av matematik B och naturkunskap från gymnasiet som troligt behörighetskrav till läroarbetsutbildningen, får en termins matematikutbildning och 10 veckors utbildning i samtliga naturvetenskapliga ämnen samt teknik som grund för att undervisa i matematik och naturvetenskap i skolans första årskurser. I årskurs 4-6 får de ingen naturvetenskaplig utbildning alls, om de valt en fördjupning i SO eller praktiskt - estetiska ämnen. Man kan notera att man får gå tillbaka till 1970 - 80-talens låg- och mellanstadie läroarbetsutbildning för att hitta en utbildning med så lite ämnesinnehåll i matematik och

naturvetenskap. Ett inlägg i debatten om utbildningen av grundlärare finns på <http://www.newsmill.se/artikel/2010/02/24/nya-l-rarutbildningen-l-ngt-fr-n-b-st-i-klassen-1> (Firefox krävs)

Alla lärosäten kommer att tvingas söka examensrätt för den nya utbildningen. Direktiv för ansökningar, beslutade ämneskombinationer för ämneslärarna och examensbeskrivningar kommer – förhoppningsvis – att presenteras i början av maj. Ansökningar om examensrätt ska vara inne i slutet av juni. Beslut om vilka lärosäten som får examensrätt, och för vad, fattas under hösten 2010. Tiden för ansökningar och planering av utbildningen är alltså mycket kort. Erfarenheter från tidspresen vid den förra reformen ger anledning att vara tveksam om tiden är tillräcklig för att åstadkomma hög kvalitet på en utbildning som involverar många institutioner på samtliga fakulteter.

Bengt-Olov Molander
Docent i Naturvetenskapsämnenas didaktik

Institutionen för matematikämnets och naturvetenskapsämnenas didaktik, Stockholms universitet
bengt-olov.molander@mnd.su.se
www.mnd.su.se

Fakultetsnyttets framtid

Just nu pågår en diskussion om vad för slags information som ska spridas inom fakulteten, till vem den riktar sig, hur den ska spridas och i vilken form.

Vi har beslutat att lägga ned formen med en artikel i Fakultetsnytt och distribution enbart till prenumeranter. I stället kommer det att bli en kort nyhetssammanfattning skickad per e-post till alla på fakulteten. Distributionen kommer att ske via prefekterna.

E-brevet kommer att bestå av rubriker, korta meningar om nyheter som berör oss och länkar till längre notiser på fakultetens hemsida. Man kommer också kunna ladda ned en pdf med sammanfattningen från fakultetens hemsida.

Åsikter om interninformation och dess spridning är väldigt välkomna!

Kontakta mig gärna per e-post:

Karin Jonsell
vik. informatör
Naturvetenskapliga fakulteten
karin.jonsell@science.su.se

Stefans spalt

Nu kommer våren!

Det är inte bara naturen som visar vårtecken så här års. Ett annat är den ström av propositioner regeringen överlämnar till riksdagen för beslut före sommaren. I år när det är valår är vårfloren av propositioner extra stark och många rör universitetsvärlden direkt. *Bäst i klassen*, som gäller den framtida lärarutbildningen, har intensifierat arbetet med att bestämma vilka examensrätter Stockholms universitet ska söka 28 juni, dvs vilka lärarutbildningar vi ska ge från hösten 2011. På tal om lärarutbildning, kan vi glädjas åt att Institutionen för matematikämnets och naturvetenskapsämnenas didaktik (MND) flyttar till Arrheniuslaboratoriet i juni i år.

En annan proposition gäller anmälnings- och studieavgifter för studenter från länder utanför Europa. Här pågår arbete för att utreda konsekvenserna och bestämma hur vi ska hantera detta i framtiden. Sannolikt kommer antalet ansökningar till våra Mastersprogram minska påtagligt.

Fokus på kunskap – kvalitet i den högre utbildningen beskriver det system för kvalitetsutvärdering av grundutbildningen som ska träda i kraft om ett år. Bedömning av examensarbeten, självvärdering med platsbesök och enkäter till tidigare studenter, är de tre aktiviteter som föreslås.

Slutligen kom propositionen *En akademi i tiden - ökad frihet för universitet och högskolor*. I denna föreslås att lagskyddet som fakultetsnämnderna har i dag försvinner, dvs det kollegiala medbestämmandet är inte längre självklart. Rektor stöder denna förändring i motsats till de fyra fakulteterna. Jag ser med oro på en utveckling där behovet av att vara politiskt korrekt blir viktigare än vetenskaplig kvalitet och ifrågasättande. Andra förändringar som föreslås gäller bl a läraranställningar och rätten att bedriva bostadsuthyrning. Däremot föreslås ingen förändring i nuvarande ekonomistyrning, som bl a drivit fram fullkostnadsredovisning och den därmed sammanhängande tidsredovisningen för lärare.

Ett annat vårtecken är naturligtvis att det för många nu är dags att söka bidrag från bl a VR och FORMAS. Forskare inom fakulteten kan ju söka inom flera ämnesområden hos VR, Naturvetenskap och teknik, Medicin och hälsa, och Utbildningsvetenskap. Nytt för i år är kravet att projektets totala kostnader ska redovisas. Jag önskar er alla lycka till!

Till sist hoppas jag alla får en chans att njuta av den tid som nu kommer när naturen på nytt vaknar till liv och i år är det ju verkligen efter en lång och kall vintersömn!

Stefan Nordlund